

بسمی تعالی

فعالیت در پروژه های جذب سرمایه

PONZI SCHEME

چکیده

در ابتدا سوال مطرح میگردد که آیا پرداخت سود ثابت روزانه یا ماهانه از لحاظ قانونی جرم به حساب می آید؟

اگر جرم محسوب می گردد چه مجازاتی در پی خواهد داشت؟

خوب در ابتدا بهتر است قبل از پاسخ گویی به دو سوال مطرح شده با شیوه ی جدید کلاهبرداری آشنا شویم و آن هم طرح پانزی یا هرمی ست. شاید برخی برای اولین بار نام چنین طرحی به گوششان میخورد پس بهتر طرح پانزی را معرفی کنیم.

طرح پانزی

پانزی Ponzi Scheme به شرکت های گفته می شود جذب سرمایه دارند بدون اینکه ارزشی در درون آنها خلق شود و سود افراد بالا دستی از ورود سرمایه افراد جدید ورود تامین می گردد. خود واژه پانزی هم از کلاهبردار معروف آمریکایی "چارلز پانزی" Charles Ponzi (۱۸۸۲-۱۹۴۹) که با وعده دو برابر کردن پول مشتریان خود بعد از مدتی دست به کلاهبرداری بزرگی زد گرفته شده است. یک سرمایه گذاری سالم سرمایه گذاری است که همراه با سود و ضرر باشد این نشان دهنده درست کار کردن آن طرح خواهد بود اما در پانزی هرچقدر فرد یا افراد جدید وارد طرح شوند سود همواره به افراد بالای هرم داده میشود و در صورت عدم ورود فرد جدید به سیستم، "ریزش" اتفاق خواهد افتاد یعنی دیگر سودی در کار نخواهد بود و این ضرر دائم یعنی پایان کار سیستم.

با این تعریف اجمالی تا حدودی با سیستم پانزی آشنا شدیم اما از کجا باید بفهمیم که یک پروژه کلاهبرداری یا همان پانزیست؟
۱. وجود سود های عجیب و مادام العمر: بطور مثال طرح بیت کانکت Bit Connect به مشتریان خود وعده روزی ۱ درصد داد یک سود اغواگرانه این یعنی همان سود عجیب و مادام العمر، جالب است بدانید که این پروژه چند ماه بعد از تاسیس به کا خود پایان داد.

۲. عدم وجود یک محصول یا خدمات: اگر زمینه کاری یک شرکت مبهم باشد یا اطلاعات کاملی درباره آن ارائه نگردد بدین مفهوم خواهد بود که ارزشی در درون آن سازمان ایجاد نمی گردد.

تاریخچه حضور شرکت های پانزی در ایران

اگر از قدیمی ترین و معروف ترین پروژه های کلاهبرداری در ایران برای معرفی بخواهید قطعا گلد کوئست Gold Quest به شما معرفی خواهد شد. جالب است بدانیم با اینکه تعداد افراد زیادی با وعده های واهی پول خود را در اینگونه پروژه ها از دست دادند اما باز هم این طرح نزدیک به ۱۰ سال در ایران به فعالیت خود ادامه داد.

بعد از گلد کوئست "غول رویا پردازی" نوبت به معرفی بیت کوین Bitcoin می رسد از سالهای ۹۵ و ۹۶ به بعد و با آشنایی بیشتر مردم با مفهوم رمز ارز کم کم باعث شروع فعالیت پروژه های کلاهدرداری در فضای کریپتو Crypto گردید.

کریپتو تب Crypto Tap

استخراج ابری Cloud Mining

سود تضمین شده

پروژه بانک تران Bank Of Tron

آی ماینر I Miner

و بسیاری دیگر ...

جرم انگاری و تعیین مجازات

شرکت های پانزی باعث خروج پول از کشور و به نظام اقتصادی کشور ها لطمه وارد میکند بنابراین اینگونه پروژه ها در بسیاری از کشور ها جرم انگاری و برای مبارزه و مقابله با آن با طرح قوانین و ضمانت اجراهایی تدابیری اندیشه شده است.

در ایران هم "قانون مجازات اخلاص گران در نظام اقتصادی کشور" مصوب ۱۳۶۹ وجود دارد ، قانونی خاص که بعد ها با اضافه شدن تبصره و الحاقیه هایی ، شامل تر به سراغ این گونه فعالیت ها رفته است.

قانون مجازات اخلاص گران در نظام اقتصادی کشور

در قانون مذکور که مصوب سال ۶۹ میباشد قاعداً مباحثی مانند شرکت های پانزی یا هرمی درج نشده بود چون در آن سال ها چنین مفاهیمی به وجود نیامده بود ، بنابراین این قانون در سال های بعد الحاقیه هایی به همراه داشت به طور مثال قانون الحاق یک بند و یک تبصره به ماده یک قانون مجازات اخلاص گران در نظام اقتصادی و اصلاح تبصره ۱ ماده ۲ آن قانون که مصوب سال ۸۴ است.

حال به بررسی قانون می پردازیم. طبق ماده واحده: بند ز. هر گونه تاسیس ، قبول نمایندگی ، عضو گیری در بنگاه ، موسسه ، شرکت یا گروه به منظور کسب درآمد ناشی از افزایش اعضا به نحوی که اعضای جدید جهت کسب منفعت افراد دیگری را جذب نموده و زنجیر یا شبکه انسانی تداوم یابد. با الحاق این بند به عنوان بند ز در قانون ، برای فعالیت شرکت های پانزی و هرمی هم جرم انگاری گردید.

حال مطلب مهمی که مطرح است اینست که شرکت در اینگونه فعالیت ها هم جرم انگاری گردیده و حتی جهل به قانون رافع مسولیت نخواهد بود یعنی اگر شخصی بدون اطلاع از این قانون که اینگونه فعالیتها را جرم دانسته وارد شود مشمول این قانون خواهد بود و قطعاً مجازات خواهد شد.

حال به بررسی تعیین مجازات که در این قانون پیش بینی شده می پردازیم اما قبل از آن یک بحث نامل برانگیز در همین قانون وجود دارد که حساسیت قانون گذار نسبت به اخلاص گری در نظام اقتصادی را نشان میدهد خوب دقت کنید قانون گذار در بخشی از قانون در تبصره پنج ماده دو مطرح می نماید (هیچ یک از مجازات های مقرر در این قانون قابل تعلیق نبوده و همچنین اعدام و جزای مالی و محرومیت و انفصال دائم از خدمات دولتی و نهادها از طریق محاکم قابل تخفیف یا تعلیق نمی باشد).

اما مجازات مطرح شده در قانون عبارتند از: علاوه بر رد مال به حبس از شش ماه تا سه سال و جزای نقدی معادل دو برابر اموالی که از طریق مذکور به دست آمده محکوم می شوند خوب در نظر داشته باشید این مجازات کسی است که در سطح کلان مرتکب نمی شود در غیر اینصورت تحت شرایطی با اتهام مفسد فی الارض روبرو خواهیم بود .

جالب است بدانیم اخلاص اگر توسط شخص حقوقی اعم از دولتی و خصوصی ، نهاد ها یا تعاونیها انجام گیرد برای افراد شرکت کننده در آن مجازات تعیین گردیده است.

بررسی کوتاه فقهی

تصرف مال به دست آمده از طریق نامشروع یا قاعده معروف فقهی "اکل مال به باطل" . سوال اینجاست چرا نامشروع ؟ همواره بدست آوردن مال با دادستد یا مبادله کالا یا ارائه خدمات یا هر اقدامی که بتوان آن را ارزش گذاری نمود همراه است از راه مشروع وقتی این امر فاقد مالیت باشد یا منفعت عقلایی نداشته باشد قطعاً عملیست نامشروع .

نتیجه گیری

در پایان شایان ذکر است شرکت های پانزی هر بار با یک اسمی وارد عرصه می گردند بنابراین قبل از ورود به سیستم باید حتما مورد تحقیق و تفحص قرار گیرند. و از لحاظ حقوقی بررسی شوند و این نکته که اگر از روی اشتباه در دام پانزی ها گرفتار شدیم در این مسیر کسی را برای ورود ترغیب ننماییم زیرا قطعاً با تشدید مجازات روبرو خواهیم بود.

با تشکر

مهدی قدسی فاروجی